

УДК 631.145:339.564

Крижановський В.В.
студент

Миколаївського національного аграрного університету

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто значення інноваційної діяльності у формуванні та розвитку експортного потенціалу аграрних підприємств. Досліджено методи його реалізації аграрними підприємствами. Розроблено рекомендації щодо підвищення інноваційної активності аграрних підприємств.

Ключові слова: експорт, інновації, експортний потенціал, розвиток, інвестиції.

Крыжановский В.В. ФОРМИРОВАНИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье рассмотрено значение инновационной деятельности в формировании и развитии экспортного потенциала аграрных предприятий. Исследованы методы его реализации аграрными предприятиями. Разработаны рекомендации по повышению инновационной активности аграрных предприятий.

Ключевые слова: экспорт, инновации, экспортный потенциал, развитие, инвестиции.

Kryzhanovskyy V.V. FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE EXPORT POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Discusses the importance of innovation in the formation and development of export potential of agricultural enterprises. Investigated methods of its implementation agricultural enterprises. Recommendations to improve the innovation activity of agricultural enterprises.

Keywords: export, innovation, export potential, development, investments.

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність залишається важливою складовою економічного розвитку України, незважаючи на зміни в політичній та економічній ситуації країни. Проте, попри зацікавленість суб'єктів підприємницької діяльності у використанні виходу на зовнішній ринок та отриманні валютних коштів, практика показує, що результати цієї діяльності не завжди є позитивними. Більшість аграрних підприємств навіть можливості такої діяльності не розглядають. Саме тому питання формування та розвитку експортної діяльності аграрних підприємств, є в достатній мірі актуальними. Актуальність розвитку експорту продукції аграрних підприємств зростає в умовах глобалізації і міжнародної інтеграції, трансформації міжнародних економічних відносин і структури світової агропродовольчої системи. На сучасному етапі розвитку аграрних підприємств більшість з них не в змозі повною мірою реалізувати експортний потенціал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування та розвитку експортної діяльності аграрних підприємств досліджуються закордонними і вітчизняними вченими, такими як: Б. Л. Беренштейн, С. М. Бойко, О. М. Варченко, А. П. Гайдучкий, В. І. Губенко, С. М. Кваша, Г. В. Климик, Т. І. Марченко та ін. Разом з тим, при наявності досить значної кількості робіт з проблем розвитку експорту, слід відзначити, що комплексного вирішення проблем не знайдено.

Постановка проблеми. Метою статті є розробка пропозицій щодо формування та реалізації експортного потенціалу аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток аграрного виробництва на сучасному етапі ґрунтується, в основному, на досягненнях науково-технологічного прогресу, визначальна роль у якому належить розвитку науки, прискоренню інноваційної діяльності. Вихід вітчизняних аграрних підприємств на зовнішній ринок сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки є стратегічним завданням аграрної політики. Експортний потенціал виробників аграрної продукції визначається як обсяг продукції, який відповідає світовим вимогам та стандартам і може бути виділений із валового продукту

аграрного сектору для задоволення попиту зовнішнього продовольчого ринку з максимальною користю для країни. Конкурентоспроможний експортний потенціал може бути сформований в основному на підґрунті інноваційної діяльності. В Україні актуальність вивчення та розуміння всіх аспектів інноваційного розвитку значно зростає в зв'язку з визначенням інноваційної моделі розвитку економіки основою нового стратегічного курсу держави. Тому особливого значення набуває дослідження інноваційного розвитку [1].

Інновація в аграрному секторі – це інновація, яка зачіпає безпосередньо (або опосередковано, в межах технологічного кола) процеси, учасниками яких є людина, машина (обладнання, інструмент тощо) та компонент навколишнього середовища (тварина, рослина тощо), існування яких у природному середовищі (без участі людини) неможливе або можливе з втратою базових функціональних характеристик [2, с. 110].

Найбільш актуальними інноваціями в галузі сільського господарства є нові сорти рослин, породи тварин, засоби захисту рослин або тварин, впровадження нової техніки, технологій вирощування та утримання тощо, що сприяє отриманню економічного, соціального, екологічного ефектів. Специфіку інновацій в аграрному секторі зумовлено особливостями самого сільського господарства, де основним фактором виробництва виступає земля, у процесі виробництва існує чітка взаємодія з живими організмами, виробництво має сезонний характер та високий рівень ризику. З упровадженням новацій у галузь види продукції, як правило, не змінюються, тільки набувають покращених властивостей (наприклад, вища врожайність сільськогосподарських культур). Інноваційну діяльність в аграрній сфері запропоновано розглядати на чотирьох етапах: розробка новацій, їх апробація та перевірка, відтворення новацій, а також упровадження їх у виробництво. Найбільш поширеними новаціями є: нові сорти та гібриди рослин і породи тварин, штами мікроорганізмів, марки та модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні та біологічні препарати (вакцини), економічні розробки (документально оформлені методи-

ки, різні рекомендації тощо). Інноваційний процес в аграрному секторі наразі недостатньо активний. Кількість агроформувань, що здійснювали експериментальне впровадження наукових розробок, останніми роками зменшилась [3, с. 43].

Для підвищення інноваційної активності аграрних підприємств необхідним є створення умов для зростання ринкового попиту на інновації у сільськогосподарському виробництві; сприяння розвитку конкурентного середовища, заохочення капіталовкладень в інновації; надання пріоритетної підтримки розвитку аграрної науки й освіти; забезпечення захисту інтелектуальної власності та підвищення якості робочої сили тощо. Наукові дослідження потребують щорічного масштабного фінансування та всебічної державної підтримки, оскільки від цього залежить науковий рівень та якість новацій. Досвід стимулювання інноваційної діяльності в аграрному секторі свідчить, що значення інноваційної складової в розвитку економіки іноземних держав постійно посилюється, а активізацію інноваційної діяльності вони всебічно підтримують. А тому, державна підтримка інноваційної діяльності має здійснюватись через систему економічних механізмів, зокрема, податкового та патентного регулювання. Першочергового значення треба надавати використанню інноваційних можливостей людського капіталу та використанню інтелектуального потенціалу аграрної науки [4, с. 759].

У сучасних умовах розвиток інновацій в аграрному секторі можливий при врахуванні особливостей та можливостей і вимагає комплексного вирішення таких питань:

- підвищення рівня фінансування аграрної науки з метою перетворення галузей сільського господарства на високотехнологічні;
- формування економічних механізмів стимулювання попиту агроформувань на інноваційну продукцію, пільгове кредитування ресурсів та кредитної підтримки й пільгового оподаткування інноваційних проєктів;
- створення інноваційної інфраструктури, здатної забезпечити координування інноваційною діяльністю до практичного застосування її результатів.

Експортний потенціал господарюючої ланки треба розглядати як складну систему взаємодіючих та взаємопов'язаних елементів, які підпорядковані реалізації єдиної мети – впровадженню підприємства до мережі міжнародних економічних відносин. Структура експортного потенціалу підприємства утворюється сукупністю елементів та їх зв'язків, які визначають його внутрішню будову та організацію як цілісного комплексу, що дозволяє найбільш ефективно досягати визначеної мети [5, с. 89].

Здійснення потужними аграрними підприємствами експортних операцій можливе на основі використання прямого методу – встановлення прямих зв'язків між виробником та споживачем на основі контракту, який використовується при :

- продажах на зовнішніх ринках сировини на основі довгострокового контракту;
- постачаннях продукції через власні закордонні філії та дочірні компанії;
- закупівлях сільськогосподарських товарів у фермерів;
- державному продажі.

До основних характеристик прямого методу слід віднести :

- складність;
- дорога вартість;
- доступність не всім підприємствам;

- можливість отримання більшого прибутку.
- Переваги використання прямого методу :
- можливість налагодження тісних контактів з іноземними партнерами;
 - наявність інформації, щодо кон'юнктури ринку;
 - можливість швидкого пристосування виробничих потужностей до потреб покупців;
 - можливість отримання більшого прибутку [6, с. 167].

При прямому методі торгівлі можливо отримати фінансову вигоду, оскільки скорочуються витрати на суму комісійної винагороди посереднику, зменшується ризик і залежність результатів від можливої несумлінності чи недостатньої компетенції посередницької організації.

Проте для більшості аграрних підприємств доцільним є використання непрямого методу – здійснення комерційних операцій через торгово-посередницькі структури. Він використовується при:

- виході на важкодоступні ринки;
- відсутності власної збутової мережі;
- просуванні нових товарів;
- у тих випадках, коли ввезення визначених товарів у країну є монополізованим [7, с. 247].

До основних характеристик непрямого методу слід віднести:

- меншу ризикованість;
- використовується підприємствами, які здійснюють невеликі обсяги зовнішньоторговельних операцій або разові угоди;
- можливість швидкого виходу на зовнішній ринок;
- осідання основної частини прибутку у посередника, а не у виробника.

Непрямий метод експортно-імпортних операцій теж має свої переваги: великий досвід; власна мережа обслуговування, хороші зв'язки, знання ринку та кон'юнктури [8, с. 526].

Висновки з проведеного дослідження. Інноваційна діяльність є важливою складовою системи заходів щодо забезпечення розвитку експортного потенціалу сільського господарства, підвищення його конкурентоспроможності й ефективності. Інновації у розвитку зовнішньоекономічної діяльності мають велике значення, так як для виходу на зовнішній ринок та співпраці з іноземними підприємствами, а також для задоволення потреб вибагливих іноземних споживачів, необхідно відповідати вимогам міжнародних стандартів якості продукції та бути конкурентоспроможними на іноземних ринках. Треба стежити за загальними тенденціями розвитку галузі та впроваджувати інноваційні методи та способи ведення господарської діяльності загалом. Необхідне використання найбільш доцільних методів виходу на зовнішній ринок, для ефективної реалізації експортного потенціалу аграрних підприємств, що забезпечить достойний рівень життя сільського населення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Підтримка українського експорту: погляд науковця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://wto.in.ua/index.php>
2. Управління експортним потенціалом України : монографія / А. А. Мазаракі. – К. : Нац. торг.- екон. ун-т, 2007. – 210 с.
3. Зубець М. В. Наукові основи розвитку агропромислового виробництва на інноваційних засадах (теорія, методологія, практика) / М. В. Зубець, С. О. Тивончук. – К. : Аграрна наука, 2006. – С. 80–90.
4. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України / В. Є. Новицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 948 с.

5. Данильченко Є. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: тексти лекцій / Є. П. Данильченко, І. А. Островський, О. А. Шекшув. – Х. : ХНАМГ, 2008. – 124 с.
6. Ключник А. В. Формування та розвиток економічного потенціалу сільських територій України : монографія / А. В. Ключник. – Миколаїв: Дизайн та поліграфія, 2011. – 468 с.
7. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства : навч. посібник / [І. З. Должанський, Т. О. Загорна, О. О. Удалих та ін.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 362 с.
8. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид., доп. і пер. – К. : ІЗМІХ, 2002. – 624 с.

УДК 339.972:332.146(1–22):061.1ЄС»2007/2013»

Лесів М.М.

*аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
Львівського національного університету імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ У 2007–2013 РОКАХ КРАЇНАМИ ЧЛЕНАМИ ЄС

У статті здійснено аналіз основних показників реалізації коштів в рамках Політики розвитку сільських територій Європейського Союзу у 2007–2013 роках. На основі таких критеріїв як час вступу країни в Європейський Союз, частки її сільських територій та сільського населення, а також частки бюджету країни на розвиток сільських територій від загального програмного бюджету ЄС, виокремлено основні характеристики процесу реалізації коштів спрямованих на розвиток сільських територій країнами-членами ЄС. З допомогою кореляційного аналізу визначено ключові фактори, які вплинули на характер розподілу коштів у 2007–2013 роках та їх освоєння через конкретні програмні заходи.

Ключові слова: політика розвитку сільських територій, програма розвитку сільських територій, сільські території, сільське населення, кореляція, програмні заходи.

Лесив М.М. ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ В 2007–2013 ГОДАХ СТРАНАМИ ЕС

В статье проведён анализ главных показателей реализации средств Политики развития сельских территорий Европейского Союза в 2007–2013 годах. На основании таких критериев, как время вступления страны в Европейский Союз, доли ее сельских территорий и количества сельских жителей, а также доли бюджета страны на развитие сельских территорий от общего программного бюджета ЕС, были определены основные характеристики процесса реализации средств на развитие сельских территорий странами ЕС. С помощью корреляционного анализа были выделены ключевые факторы, которые повлияли на характер распределения средств в 2007–2013 годах и их использование в конкретных программных мероприятиях.

Ключевые слова: политика развития сельских территорий, программа развития сельских территорий, развитие сельских территорий, сельские территории, сельское население, корреляция, программные мероприятия.

Lesiv M.M. RURAL DEVELOPMENT POLICY REALIZATION PECULIARITIES IN 2007–2013 BY EU MEMBER-STATES

Paper contains analyses results of the main funds realization indicators within the frameworks of Rural Development Policy of the European Union in 2007–2013. Basing on such criteria as year of integration with the EU, percentage of rural areas and rural population, rural development budget share from total EU program budget, main features of the rural development funds realization process were outlined. Using correlational analysis there were defined key factors that influenced the costs allocation for 2007–2013 and their realisation via concrete program measures.

Keywords: Rural Development Policy, rural development program, rural development, rural areas, rural population, correlation, program measures.

Постановка проблеми. Проблема низьких темпів розвитку сільських територій порівняно з темпами розвитку міст залишається актуальною для всіх країн сучасності. Для її вирішення провідні країни світу, у тому числі і країни-члени Європейського Союзу, намагаються сформувати та впровадити ефективні заходи, які б забезпечили сталість розвитку сільських територій та підвищили рівень життя їхніх мешканців. Так, Політика розвитку сільських територій ЄС на період 2007–2013 років включила в себе цілий комплекс різноманітних заходів спрямованих на забезпечення гармонійного розвитку села. По закінченню програмного періоду 2007–2013 років аналіз кращих практик країн-членів ЄС дає можливість виокремити основні підходи до розвитку сільських територій, простежити особливості реалізації запланованих заходів. Україні аналіз європейського досвіду повинен допомогти у формуванні власної дієвої політики розвитку сільських територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями розвитку сільських територій, вивченням еволюції підходів та можливих варіантів застосування позитивного досвіду країн-членів ЄС в Україні займаються такі вчені як В. Борщевський [1], О. Непочатенко [2], Т. Гоголь [3], М. Стегней [4] та ін. В процесі аналізу методів та підходів до розвитку сільських територій в ЄС недостатньо уваги звертається на детальний аналіз структури виплат, які здійснюються країнами-членами, особливості розподілу коштів між країнами-членами ЄС загалом та відповідними пріоритетними осями Політики.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є аналіз розподілу коштів на розвиток сільських територій між країнами-членами ЄС в рамках Політики розвитку сільських територій в 2007–2013 роках, виокремлення основних пріоритетів у питаннях розвитку сільських територій на основі результатів реалізації програмних коштів та загальна оцінка